HE 146/2021 vp valtion talousarvio 2022: Toimenpiteet ja haasteet hiilineutraalin Suomen ja ilmastotavoitteiden edistämiseksi (PL32)
Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaoston kuuleminen 15.10.2021

Teemasta "Toimenpiteet ja haasteet hiilineutraalin Suomen ja ilmastotavoitteiden edistämiseksi valtion talousarviossa vuodelle 2022 " on tässä EK:n muistiossa esiin nostettu energiatuki, energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuki ja sähköisen liikenteen intrastruktuurin edistäminen.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK on sitoutunut kunnianhimoiseen ilmastopolitiikkaan ja tukee kansallista hiilineutraalisuustavoitetta vuodelle 2035 ja EU:n ilmastotavoitteita. Tiukkojen ilmastotavoitteiden saavuttaminen edellyttää yrityksiltä todella paljon investointeja, joten yritysten toimintaympäristö tulee olla mahdollisimman ennakoitava ja kannustava. Koronakriisistä toipuminen tuo tähän merkittävästi lisää haastetta. Elvytysrahoja onkin hyvin suunnattu vihreän siirtymän toteuttamiseen valtion talousarviossa ensi vuodelle.

1 TEMin energiatuki nopeuttaa investointien liikkeellelähtöä

Energiantuen valtuudeksi hallitus esittää 231 milj. euroa, jossa on korotusta viime vuoteen nähden 129 milj. euroa. EU:n elvytysvälineen rahoitusta kanavoidaan energiatukeen, mikä on erinomainen asia. Tuki suuntautuu uuden teknologian investointeihin sekä energiatehokkuusinvestointeihin, jotka auttavat käynnistämään investointeja kaiken kokoisissa yrityksissä. Tämä nopeuttaa investointipäätösten tekemistä, mikä on ensiarvoisen tärkeää pyrittäessä nopeasti kohti hillineutraalisuutta.

TEM:in hallintoalalla kohdistuu myös huomattava panostus uusiutuvan energian tuotantotukeen, 310 milj. euroa. Vaikka esimerkiksi tuulivoiman kilpailukyky on kehittynyt selvästi, on jatkuvuuden kannalta tärkeää, että tuotantotuet maksetaan sovitusti.

2 Uusi sähköistämistuki tärkeä sitä saaville - taso jää kuitenkin selvästi EU:n sallimasta

Sähköistyminen on merkittävässä roolissa, kun halutaan eroon fossiilisista polttoaineista. Siksi on erittäin tärkeää, että valtion talousarviossa ohjataan rahoitusta energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistukeen, vaikkakin vähemmän kuin komission ohjeistus sallisi. Tukeen on varattu 87 milj. euroa vuodelle 2022, josta yritysten on käytettävä puolet vähähiili-investointeihin kehysriihilinjauksen mukaisesti.

Sähkön käyttö lisääntyy ja leviää uusiin teollisuustoimintoihin, kun siirrytään pois fossiilisista polttoaineista. Lisäksi sähköistämistuen tarve on korostunut päästöoikeuden hinnan noustua jo noin 60 euroon, koska osa päästöoikeuden hinnasta siirtyy sähkön hintaan. Sähköistämistuki vähentää hiilivuodon ja investointivuodon riskiä eli tuotannon siirtymistä pois Suomesta EU:n ulkopuolelle ja päästöjen kasvamista. Samalla sähköistämistuki tasoittaa viennin kilpailutilannetta.

Sähköistämistuki pohjaa komission valtion tuen suuntaviivoihin päästökaupan epäsuorista kustannuksista vuosille 2021–2030. Ohjeistuksen mukaan tuen tarve lasketaan yhtälöllä, jossa on muun muassa päästöoikeuden hinta. Komissio käyttää 75 % tuki-intensiteettiä eli tukea voi maksaa enimmillään 75 % lasketusta tarpeesta. Suomessa kuitenkin tuki-intensiteetiksi on linjattu 25 %, joka tarkoittaa tuen jäämistä neljäsosaan laskennallisesta tarpeesta Suomessa. Lisäksi tuki leikkautuu jatkossa tästäkin, koska sen katoksi on määritelty 150 milj. euroa vuodessa. Tämä katto saavutetaan jo 50 euron päästöoikeuden hinnalla. Päästökaupan huutokauppatuloista Suomelle kertyvää tuloa voisi ohjata enemmänkin sähköistämistukeen, koska tulot ovat aina suuremmat kuin komission ohjeistuksen mukaan laskettu enimmäistuki.

3 Julkisen liikennesähkön ja -kaasun infrastruktuurin edistäminen tarpeellista

Liikenteessä on käynnissä siirtymä pois fossiilista polttoaineista, ja tarvittavissa päästövähennyksissä sähköisellä liikenteellä on erittäin tärkeä rooli. Eri hintaluokkien automallien tarjonta ja akkujen kesto paranevat koko ajan, ja käytettyjen autojen markkina on alkanut muodostua. Lisäpanostukset julkisen liikennesähkön ja myös -kaasun infrastruktuuriin tulevat todelliseen tarpeeseen, joten on hyvä, että tämä on huomioitu valtion talousarviossa ensi vuodelle (13,2 milj. euroa).